

Вступ до мовознавства

Кредити та кількість годин:

денна форма 4 ECTS; 120 годин: 22 лекційних, 28 практичних, 70 самостійна робота; залік

заочна форма 4 ECTS; 120 годин: 6 лекційних, 4 практичних, 110 самостійна робота; залік

I. Опис навчальної дисципліни

Вступ до мовознавства – початковий, пропедевтичний курс загального мовознавства. Він знайомить студентів із мовознавством як наукою, з основами теорії мови, інформує про виникнення, походження, сутність мови як явища людської культури, дає уявлення про мову як структуру, дозволяє усвідомити систему мови, засвоїти основні поняття та терміни. Також ця дисципліна покликана ознайомити студентів із основними лінгвістичними термінами, з науковими методами дослідження мовних явищ, готує першокурсників до сприймання мови як суспільного явища, як системи систем, до свідомого сприймання теоретичної бази предметів мовознавчого циклу.

Курс «Вступ до мовознавства» містить систематизований теоретико-практичний матеріал із мовознавства.

Предметом курсу є низка лінгвістичних питань, зокрема:

- природу і сутність мови;
- структуру мови;
- походження мови та закономірності розвитку мов світу;
- виникнення й розвиток письма;
- класифікацію мов світу за походженням і за будовою;
- шляхи й методи вивчення мовного матеріалу;
- зв'язок мовознавства з іншими науками.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є підготовка студентів до свідомого засвоєння як державної, так й іноземних мов. Унаслідок вивчення дисципліни студент повинен вміти класифікувати методи і прийоми мовознавства; відрізняти мову і мовлення; характеризувати парадигматичні і синтагматичні відношення між мовними одиницями; класифікувати звуки мови за основними та додатковими ознаками; визначати диференційні й інтегральні ознаки фонем; членувати мовленнєвий потік на фразу, синтагму, такт, звук; застосовувати на практиці фонетичну і фонематичну транскрипції; характеризувати типи системних відношень лексичних одиниць: синонімів, омонімів, антонімів, паронімів; аналізувати типи переносних значень: метафоричні, метонімічні, функціональні; аналізувати типи фразеологічних одиниць; характеризувати граматичні значення і критерії виділення різних частин мови різних мов світу; визначати морфологічні типи мов; аналізувати граматичні способи синтетичних й аналітичних мов; пояснювати відмінності між вільними і сталими словосполученнями, характеризувати сурядні і підрядні словосполучення; аналізувати типи речень за різними ознаками; розрізняти актуальне й граматичне членування речень; давати аналіз та оцінку традиційним і сучасним теоріям походження мови; аналізувати види дофонографічного та фонографічного письма. Мета цієї дисципліни передбачає розв'язання таких завдань:

- ознайомити студентів з основами теорії мови;
- розвинути вміння осмислено підходити до мовних явищ;
- пояснити базові лінгвістичні поняття, необхідні для вивчення будь-якої лінгвістичної дисципліни.

III. Результати навчання

За результатами навчання слухачі зможуть:

- розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням різних методів та інноваційних підходів;
- знати і розуміти систему мови, вміти застосовувати ці знання, вивчаючи лінгвістичні дисципліни;
- вміти вільно оперувати спеціальною лінгвістичною термінологією для розв'язання професійних завдань;
- класифікувати звуки мови, визначати закономірності їх поєднання, усвідомлювати фонетичні процеси, природу і структуру складу, а також наголосу та інтонації;
- пояснювати певні правописні явища, керуючись принципами орфографії; визначати типи відношень слів у лексичній системі мови;
- з'ясовувати природу фразеологізмів та їх ознаки; визначати типи словників та їх порівняльні характеристики;
- окреслювати наукові критерії класифікації мов;
- пояснювати граматичні значення, категорії, граматичну форму слова, способи вираження граматичних значень;
- формулювати ознаки та визначати структуру найменшої комунікативної одиниці — речення;
- застосовувати різні класифікації мов світу для визначення мовних сімей і груп.

IV. Програма навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№	Тема дисципліни
1.	Мовознавство як наука. Галузі мовознавства
2.	Мова, її проблеми і функції
3.	Походження та історичний розвиток мови
4.	Історія виникнення письма.
5.	Звуки мови, їх класифікація. Фонетичне членування мови
6.	Фонетичні процеси
7.	Лінгвістичний (функційний) аспект у характеристиці звуків мови
8.	Слово та його значення
9.	Розвиток лексичної системи мови. Розділи лексикографії
10.	Загальна характеристика граматики. Морфема і словоформа
11.	Частини мови як лексико-граматичні класи слів
12.	Синтаксис. Словосполучення і речення

